

Senyora presidenta de les Illes Balears, autoritats, companys, amigues i amics,

Inauguram avui el 43è curs de la Universitat de les Illes Balears. Una universitat que complirà 44 anys quan estiguem a punt d'estrenar la primavera de 2022. I és al voltant d'aquesta estació de l'any, símbol d'esperança i optimisme, que vull articular les meves paraules.

En aquests 43 anys, les Illes Balears han passat de no existir en el mapa contemporani de producció de coneixement a ocupar-hi llocs destacats en alguns àmbits.

En el rànquing de Xangai 2021, la nostra universitat ha mantingut o millorat la seva posició en les àrees en què ja destacava. Així, la UIB es troba entre les 75 primeres universitats del món en Oceanografia i també en Turisme i Hoteleria. És de les 300 primeres en Ciències de l'Agricultura, Ciències de l'Atmosfera, Ecologia i Física. Figura entre les 400 primeres en Ciències de la Terra, i és de les 500 primeres en Ciència i Enginyeria Mediambiental. Tot això, d'entre les més de 30.000 universitats que existeixen, de les quals el rànquing en selecciona i n'avalua 2.000 i escaig. Tot això, en 43 anys.

Aquestes dades conviden a continuar impulsant aquelles àrees en què la nostra universitat ocupa posicions molt destacades i, alhora, a estimular els altres àmbits del coneixement presents a la UIB perquè desenvolupin tot el seu potencial i ens transformem d'aquesta manera en la nostra millor versió possible com a universitat. En definitiva, i sense cedir mai a la temptació de l'autocomplaença, crec que tenim motius per ser (moderadament) optimistes.

Els dos cursos precedents han estat marcats per la pandèmia de la COVID-19, una situació per a la qual ningú no estava preparat, però que, gràcies a l'esforç de tothom, hem superat. Podem afirmar que n'hem sortit més forts, més resilients i resistents. Un agraïment ben sentit als alumnes, al personal d'administració i serveis i al personal docent i investigador pel seu comportament exemplar i el seu compromís envers la Universitat. És en aquestes ocasions que es fa palès que una institució és molt més que el conjunt dels individus que la integren, però que alhora són les persones i el talent humà allò que en fa possible la pervivència.

La millora de la situació sanitària i la posada en marxa per part del Govern de les Illes Balears de punts de vacunació al campus fan possible que, seguint les recomanacions del Ministeri de Sanitat i de la CRUE, puguem flexibilitzar les pautes per a la docència al primer quadrimestre i permetre d'aquesta manera una major presencialitat. No podem davallar la guàrdia davant la pandèmia, i no ho farem, però és indubtable que hi ha motius per a l'esperança.

De cara al curs que inauguram, sabem de la voluntat del batlle de Palma d'augmentar les freqüències dels transports públics que van al campus. Ho agraïm i ho necessitam. Necessitam també que els estudiants de Medicina tinguin la possibilitat d'arribar a la seva facultat amb la mateixa línia d'autobús que va al campus. Aquestes mesures són imprescindibles per davallar la densitat de persones en el transport públic. D'aquesta manera, s'augmenta la seguretat des d'un punt de vista sanitari i es contribueix a una mobilitat més sostenible. Entenem, talment com el batlle ja digué, que en aquest aspecte ens cal una estratègia comuna. Des de la UIB ens comprometem a sumar-hi esforços.

Certament, allò que hem après arran d'aquesta crisi ens servirà per millorar la docència i fer-la més eficient; sense renunciar, però, a la creació d'aquell diàleg entre alumnes i professors, de vegades autèntica màgia, que només pot sorgir dins una aula o en un despatx.

El filòsof i pedagog Gregorio Luri diu que l'obligació d'un mestre és fer visible a l'alumne allò que pot arribar a ser. Això és, sens dubte, la primera passa en el procés educatiu. Les persones no podem desenvolupar el nostre potencial si no tenim una visió definida del que volem ser, tant nosaltres com les institucions que ens acullen, les quals necessiten també un pla definit, estratègic, realista i innovador.

El professor té el deure ètic de donar a l'alumne les eines, en particular els coneixements, perquè se senti acompanyat, guiat en el procés d'aprenentatge. En fer-ho, legitima la màxima que diu que educar és seduir amb l'exemple. Això és encomanar l'amor al coneixement i el gust al treball. És responsabilitat dels alumnes deixar-se seduir per aquest exemple i tenir present que res que valgui la pena s'aconsegueix sense esforç, i que l'esforç no implica necessàriament dolor, ans al contrari, pot resultar molt gratificant. Finalment, i no per esmentar-ho en darrer lloc és menys important, és responsabilitat del personal d'administració i serveis facilitar tot aquest procés i donar-hi suport i estabilitat.

Evidentment, aquestes darreres paraules no us aporten res que ja no sapigueu. Senzillament, intenten situar i reivindicar la nostra tasca com a institució.

En aquest context, el nou Rectorat té aportacions interessants i innovadores a fer —i en fa—, de portes endins i de portes enfora.

Algunes de les actuacions que havíem proposat en el nostre programa electoral són ja una realitat, i d'altres ho seran abans d'acabar l'any 2021.

Quant a l'administració universitària: el Consell de Gerència ja està creat i en funcionament. S'ha iniciat l'auditoria interna sobre la carrera professional i també el procés de descripció dels llocs de treball, que ha de portar —entre altres coses— a una

relació de llocs de treball realista i objectiva. S'ha iniciat la reestructuració d'alguns serveis i s'han creat unitats com la Unitat de Dades Institucionals. Hem implementat una nova regulació de les reversions dels projectes de recerca als investigadors, juntament amb altres mesures que suposen un major estímul d'aquesta activitat. Alhora, hem recuperat i reformulat el programa propi de contractes predoctorals, de manera que complementarà els que s'impulsen des de la Direcció General d'Universitat i Recerca. Aquest programa, tot i que modest en el seu inici, aspira a consolidar-se i ampliar-se en el futur.

Tenim confegit un protocol sobre l'assetjament laboral, que complementa adequadament la futura Llei de convivència universitària, i que esperem publicar aviat. A més, està gairebé enllestit l'acord de creació de la Comissió de Participació i Transparència, que començarà a funcionar a principi de 2022 i que suposa la primera passa per a l'establiment del Pacte de dedicació acadèmica. En relació amb això darrer, cal esmentar que s'han posat en marxa també algunes «actuacions satèl·lit», com ara la creació d'una aplicació informàtica per a la gestió de la dedicació acadèmica del professorat.

Sé que els canvis, i sobretot els que afecten l'estructura, solen generar inquietud. Els *sapiens* som així per naturalesa. La mateixa naturalesa que ens impulsa a millorar i avançar, precisament, a través dels canvis. És allò de «si vols resultats diferents, fes coses diferents». El nostre compromís era i és planificar (pensar abans de fer) i dur a terme un seguiment i una avaluació del resultat de les actuacions posades en marxa. Així ho fem i ho farem, convençuts que les reestructuracions que hem dut i durem a terme són necessàries per assolir la millor versió possible de la nostra universitat. Ara bé, la nostra empresa és flexible, capaç d'adaptar-se a les circumstàncies sempre canviants.

Quant al medi ambient, apostam per un campus energèticament més sostenible i que contribueixi a la mitigació del canvi climàtic. És per això que anirem invertint en projectes que permetin assolir aquest objectiu. Amb el suport de la Direcció General d'Energia i Canvi Climàtic, ja hem sol·licitat la subvenció per dotar el campus de punts de càrrega de vehicles elèctrics, i aviat començarem a tramitar la subvenció per dotar-lo de panells d'energia solar.

Fins aquí un breu resum d'aquelles actuacions que podríem anomenar «de portes endins». Potser, però, els canvis que poden suposar un major impacte per a la UIB venen de la interacció amb el nostre entorn, allò que hom podria anomenar «de portes enfora».

Em resulta obligat fer referència aquí a l'Avantprojecte de Llei orgànica del sistema universitari espanyol. Sense entrar a fer-ne valoracions —allò d'«ara no toca»—, cal tenir ben present que aquesta llei dibuixa un marc normatiu distint de l'actual, al qual caldrà

adaptar-se els propers anys, i que —tot i les previsibles modificacions a partir del tràmit d'exposició pública— tindrà un fort impacte sobre les universitats en general i les seves plantilles de professorat en particular. El que sí que toca ara, però, és esperar i preveure, planificar.

Molt més a tocar tenim la inclusió de la UIB dins el Pla estratègic d'inversions de les Illes Balears, una iniciativa del Govern que és —sense cap mena de dubte— un motiu d'esperança i d'optimisme (moderat, sempre moderat!). Gràcies, presidenta, gràcies, conseller, perquè, d'una banda, aquest fet suposa un reconeixement explícit del paper que té i ha de tenir la Universitat en la transformació social i econòmica de les nostres illes i, de l'altra, permetrà el finançament d'algunes actuacions difícilment assumibles en el marc d'un pressupost ordinari.

Per tal de dur a terme aquesta inclusió, des de l'equip de govern de la UIB hem definit quatre estratègies bàsiques: recursos humans: requalificació, retenció i captació de talent; tecnologies de la informació i les comunicacions: digitalització i modernització institucional; equipaments: modernització i noves estructures tractores, i creixement intel·ligent: producció i transmissió del coneixement.

En aquest context i de manera natural, sorgeixen cinc projectes tractors —que es concreten en diverses actuacions—, alineats amb les estratègies esmentades anteriorment i amb les del Pla estratègic d'inversions de les Illes Balears, i que contribueixen de manera significativa als eixos definits en aquest pla. Aquests projectes cerquen millorar la competitivitat de la UIB en l'àmbit de la recerca i en l'àmbit de la docència, establir un pla de digitalització i modernització tecnològica; un pla de modernització, eficiència i transició energètica en edificis i instal·lacions, i, finalment, dotar-se d'una biblioteca central de les Illes Balears.

Tot plegat constitueix la llavor d'un veritable Pla estratègic de la UIB per al període 2022-2027, que ha de permetre projectar un futur a més llarg termini encara.

Som conscients que les conseqüències econòmiques de la crisi provocada per la pandèmia són greus i tindran un impacte en els pressuposts de les institucions, però també és cert que han sorgit noves oportunitats de finançament —inimaginables fins ara— gràcies a les polítiques impulsades des de la Unió Europea. Es tracta, en definitiva, d'acudir a agents externs a la institució de referència, una cosa que els investigadors fem des de fa ja molts anys: els projectes de recerca els financen l'Estat, la Unió Europea o algun altre agent, no la Universitat, tot i que aquesta n'és, necessàriament, la intermediària. De manera similar, els projectes estratègics de les Illes Balears podran ser finançats ara per la Unió Europea, sent-ne el Govern l'intermediari.

Presidenta: us demanam, ara i aquí, tot el suport que ens pugueu donar. Que la inclusió de la Universitat dins el Pla estratègic d'inversions de les Illes sigui real i efectiva, que l'esforç que hem fet a l'hora d'integrar la nostra estratègia com a universitat en la de la comunitat no sigui en va. Perquè, en gran mesura, els nostres objectius són compartits amb els del Govern que presidiu: aconseguir una societat més justa i equitativa, un major benestar, i crear riquesa, de la que es mesura en termes dineraris i de la que no s'hi mesura.

Crec, ho torn a dir, que hi ha motius per a l'esperança i l'optimisme (moderats).

També des de la vessant de l'economia (perquè, al cap i la fi, i ens agradi o no, l'economia és fonamental, ja ho va dir Bill Clinton), cal destacar que Govern i Universitat hem avançat, i molt, pel que fa a l'establiment d'un contracte programa: un marc estable de finançament per a la UIB en els propers anys. Molt probablement el podrem signar dins aquest curs que avui inaugurem. Gràcies, conseller, secretària autonòmica i director general, per la vostra bona disposició i la vostra capacitat d'escoltar.

També enguany es farà la recepció del complex científicotecnològic del ParcBIT. Una oportunitat d'aconseguir equipaments del tot necessaris perquè la UIB pugui continuar amb les tasques que li són pròpies en les àrees designades prèviament. Està previst iniciar, amb el finançament del Govern i el suport del Consell de Menorca, l'ampliació de la Seu universitària de Menorca mitjançant la compra i posterior reforma d'un edifici adjacent al que hostatja actualment la Seu.

Cal esmentar també que, a instàncies del Consell Social i amb el finançament de la Conselleria, es durà a terme properament un estudi sobre les titulacions de grau i de màster que tindria sentit implantar en el futur a les Illes Balears.

No em vull estendre innecessàriament, però sí que vull fer referència a algunes actuacions ja iniciades anteriorment i que tindran continuïtat aquest curs: seguirem amb la col·laboració entre Govern, Consell de Mallorca i Ajuntament de Palma al Districte d'Innovació del Sector de Llevant i, en col·laboració amb l'Ajuntament de Palma, farem les primeres passes perquè la nova residència d'estudiants sigui una realitat al més aviat possible. Tot plegat ha de contribuir a incrementar l'impacte de la Universitat sobre el teixit socioeconòmic, impulsar la transició cap a una veritable economia basada en el coneixement i promoure el caràcter de ciutat universitària de Palma.

Finalment, no em sé estar de demanar-vos, presidenta, que vulgueu donar un darrer impuls a la Llei de la ciència i les actuacions que s'hi preveuen, no només perquè serà bo per a la Universitat sinó perquè serà bo per a les Illes: basta veure el que iniciatives semblants han suposat en altres regions. I, ja que hi som, que vulgueu donar, si ho trobau

escaient, un primer impuls a una llei de mecenatge: seria una bona manera d'estimular la participació de la iniciativa privada en aquelles coses que, de veritat, ens fan avançar.

Acab, ara sí, recordant allò que és la Universitat: un ecosistema productor i transmissor de coneixement, que desenvolupa de manera única el talent de l'individu.

La Universitat transforma les persones i, per tant, a la llarga, la societat. La transformació, el progrés com a ideal il·lustrat, és allò que ens cal, ara més que mai. Permeteu-me que us deixi amb uns versos de David Jou que parlen, precisament, de transformació:

*Jo que vaig ser sorra i sóc avui
cristall
per obra d'un gran foc,
jo que m'he sotmès
a l'exigent rigor de l'abrasiva talla,
tinc avui poder
de convocar la flama.
Així
el poeta i el neguit i la paraula
sorra, foc, cristall, estrofa, ritme
—ai d'aquell poema que no inflama!*

Que la paraula ens inflami i ens transformi.

Moltes gràcies.